

Kierunki Działań Strategicznych Ministra Cyfryzacji w obszarze informatyzacji usług publicznych

Wprowadzenie

Od lat jesteśmy świadkami transformacji sposobów komunikacji ludzi oraz powiązanego z tym rozwoju technologicznego. Trudno już sobie wyobrazić świat bez smartfonów, komunikatorów, e-maili, czy Internetu. Funkcjonowanie w globalnej sieci skutecznie przeniosło relacje ludzi oraz przedsiębiorstw do wirtualnego świata. Na co dzień korzystamy już z bankowości elektronicznej, platform społecznościowych, dokonujemy zakupów on-line. Na naszych oczach światowa gospodarka zmienia się w gospodarkę cyfrową. Nowe technologie, informatyka czy telekomunikacja przestają być już niezależnymi segmentami rynku, tworząc system naczyń połączonych. W dzisiejszych czasach szeroko rozumiana cyfryzacja to element łączący wszystkie obszary gospodarki, aktywności zawodowej oraz życia prywatnego.

Przyspieszający rozwój technologii, popularyzacja tzw. Internetu Rzeczy (ang. Internet of Things), pojawianie się alternatywnych form płatności, np. bitcoin, rozproszone rejestry składników majątku i przeprowadzanych na nich transakcji (ang. block chain), tworzą infrastrukturę umożliwiającą przyspieszony rozwój, np. poprzez budowę "Inteligentnych Miast" (Smart Cities), automatyzację prostych czynności i dostarczanie informacji w niespotykanej dotychczas skali. Rozwój technologii umożliwia postęp, ale wprowadza jednocześnie nieznanne dotychczas zagrożenia. Wykorzystanie tych możliwości rozwojowych dla dobra obywateli, ale także ochrona przed potencjalnie negatywnymi skutkami, jest obowiązkiem państwa.

Nadrobić zaległości

Polska aspiruje do grupy wiodących krajów unijnych, musimy więc zająć aktywne stanowisko polityczne w zakresie cyfrowej transformacji państwa. Musimy wspierać strategię budowy społeczeństwa informacyjnego połączoną ze sprawną koordynacją tego procesu. Wyżej wymienione kierunki zostały zauważone w expose Pani Premier Beaty Szydło, gdzie wprost zostały zaakcentowane konieczne działania (w dużej mierze na wzór modelu angielskiego i amerykańskiego) w zakresie: rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, wspierania innowacyjności, zwiększania efektywności wydatkowania środków unijnych, współpracy biznesu z nauką, odbudowy polskiej dyplomacji ekonomicznej, budowy społeczeństwa obywatelskiego i nowych kompetencji niezbędnych do korzystania z nowych udogodnień a także aktywnego uczestnictwa w Industry 4.0.

Zgodnie z wynikami badań prowadzonych w skali globalnej przez Komisję Europejską nowoczesne technologie informacyjne i telekomunikacyjne są obecnie jednym z najistotniejszych stymulatorów wzrostu gospodarczego oraz poziomu zatrudnienia. Zaniechania z tym obszarze w ostatnich latach powodują powiększenie dystansu między Polską a grupą liderów, zarówno w Europie, jak i na świecie. Według najnowszego unijnego wskaźnika DESI (Digital Economy and Society Index 2016) nasz kraj w obszarze cyfryzacji gospodarki zajmuje dopiero 22 miejsce wśród 28 państw członkowskich Unii Europejskiej.

Zapóźnienia w cyfryzacji mają wpływ na niski poziom nowatorskich odkryć. W ostatnim czasie pojawił się Globalny Raport Innowacyjności („The Global Innovation Index 2015 - Effective Innovation Policies for Development”) – ważny dokument opracowywany cyklicznie m.in. przez Uniwersytet Cornella. Ósma edycja raportu obejmuje 141 gospodarek, co stanowi 95,1% ludności na świecie i 98,6% światowego produktu krajowego brutto. Polska w ogólnym podsumowaniu zajmuje w tym raporcie 46 miejsce (przed nami jest 26 państw EU), natomiast w zakresie efektywności innowacji (Efficiency Ratio) zajmujemy dopiero 93.

Brak spójnej strategii, niejasne przepisy, złe praktyki oraz braki kompetencyjne opóźniają wdrażanie polskich projektów cyfryzacyjnych. Skutkiem tego administracja nie jest w stanie zarządzać w oparciu o ustandaryzowane dane, instytucje nie wymieniają się informacjami, które posiadają, a obywatele i przedsiębiorcy mają słaby dostęp do cyfrowych usług państwa. Warunkiem sprawnego obiegu informacji jest sprzętowa infrastruktura teleinformatyczna. Zgodnie z przyjętą Europejską Agendą Cyfrową Polska zobowiązana jest do 2020 r. zapewnić wszystkim dostęp do szerokopasmowego Internetu. Realizacja ww. zadania wymaga również szybkich i konkretnych inwestycji.

Wykorzystanie w skali gospodarki możliwości oferowanych przez dostępne technologie cyfrowe, ograniczają także regulacje prawne, nie dostosowane do zmian zachodzących w gospodarce, a także wewnętrzne regulacje wielu instytucji administracji publicznej, w praktyce uniemożliwiające korzystanie z formy elektronicznej jako równoprawnej dla dokumentów tradycyjnych. Usunięcie tego ograniczenia wymaga inicjatyw legislacyjnych i zmiany praktyki działania na wszystkich szczeblach administracji.

Cyfrowe państwo usługowe

Cyfryzacja to transformacja państwa, a nie zakup systemów i sprzętu. Za pomocą nowoczesnych technologii państwo może stać się usługowe. Ma szybciej się rozwijać, stawać się bardziej przyjazne i wspierać potrzeby obywateli, przedsiębiorców, organizacji i samorządów. Cyfryzacja to przedsięwzięcie o charakterze cywilizacyjnym, stąd współpraca całego rządu, ale także organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, jest kluczowa dla powodzenia tego projektu.

Minister Cyfryzacji (MC), oprócz stymulowania w ramach całego rządu rozwoju i innowacyjności oraz nabywania nowych kompetencji, będzie pełnił rolę koordynatora procesu cyfrowej transformacji państwa.

Każdy polski obywatel, organizacja oraz przedsiębiorca powinien móc załatwić drogą elektroniczną dowolną sprawę na styku z administracją publiczną dowolnego szczebla. Nie można żądać od niego bieglej znajomości skomplikowanej struktury polskiej administracji. Administracja winna kierować się zasadą ograniczania konieczności wielokrotnego udostępniania tych samych danych¹. By to osiągnąć, oprócz sprawnych usług i niezbędnej infrastruktury telekomunikacyjnej, konieczny jest jeden, przejrzysty adres internetowy usług e-administracji oraz sprawdzona

¹ Zgodnie z Art. 220. § 1. Kodeksu postępowania administracyjnego: „Organ administracji publicznej nie może żądać zaświadczenia na potwierdzenie faktów lub stanu prawnego, znanych organowi z urzędu bądź możliwych do ustalenia przez organ na podstawie posiadanej ewidencji, rejestrów lub innych danych albo na podstawie przedstawionych przez zainteresowanego do wglądu dokumentów urzędowych (dowodu osobistego, dowodów rejestracyjnych i innych).”

metoda bezpiecznej identyfikacji oraz płatności. Należy dążyć, aby żaden obywatel nie był wykluczony z korzystania z możliwości jakie daje administracja cyfrowa.

Technologia nie za wszelką cenę

Trzeba pilnie usprawnić metody wdrażania nowatorskich projektów oraz stworzyć główny ośrodek koordynujący ich zarządzanie. Celem tego przedsięwzięcia jest:

- ograniczenie marnotrawstwa środków publicznych,
- eliminacja projektów nakładających się na siebie,
- eliminacja korupcji poprzez ściśle opisanie potrzeb i standardów w dokumentach rangi ustawowej (PZIP) oraz w kontraktach IT zawieranych przez agendy państwowe.

Brak koordynacji oraz sprawnego zarządzania projektami polskiej administracji wpływa bezpośrednio na jakość rozbudowy e-administracji, ściśle związanej z udogodnieniami dla obywateli i przedsiębiorców. Dotychczasowy, chaotyczny sposób rozwoju i udostępnienia elektronicznych usług publicznych spowodował, że są one dostępne dla bardzo wąskich grup odbiorców, a ich interoperacyjność pozostawia wiele do życzenia.

Pięć zasad cyfrowego państwa

Sprawność systemów administracji publicznej jest jednym z warunków stabilności państwa. Pojawiające się w ostatnich latach problemy w informatyzacji, w tym brak odczuwalnych efektów przy poczynionych ogromnych nakładach, istotnie podważają zaufanie obywateli do instytucji publicznych. Realizacja sprawności usługowej państwa wymaga determinacji, koncentracji działań oraz co najważniejsze - uczestnictwa całego rządu i wsparcia wszystkich interesariuszy. Osiągnięcie założonego powyżej celu wymaga wspólnego wdrożenia szeregu zmian strategicznych skoncentrowanych w pięciu fundamentalnych zasadach:

- 1) państwo ma być służebne wobec obywatela. Dzięki technologii cyfrowej ma łączyć rozproszone instytucje i zmieniać zagniatwane procedury w spójne i proste usługi.
- 2) dostęp do sieci oraz usług publicznych musi być bezpieczny dla naszych danych oraz transakcji wszelkiego rodzaju, dokonywanych w sieci;
- 3) dla realizacji celów e-administracji ale przede wszystkim dla osiągnięcia celów społecznych i gospodarczych niezbędne jest przyspieszenie rozwoju nowoczesnej infrastruktury telekomunikacyjnej;
- 4) rozwój innowacyjnej gospodarki potrzebuje bieżącego, łatwego dostępu do danych gromadzonych przez służby publiczne;
- 5) potrzebujemy stale, niezależnie od wieku, podnosić nasze kompetencje cyfrowe, by efektywnie korzystać z dobrodziejstw cyfryzacji i konkurować na globalnym rynku.

Wymagana jest także rzetelna analiza i koordynacja omawianego obszaru, w przeciwnym razie będziemy powtarzać błędy poprzednich lat wynikające przede wszystkim z braku transparentnych, precyzyjnych i funkcjonalnych procedur postępowania.

Strategiczne kierunki szczegółowe:

– Orientacja administracji państwa na usługi cyfrowe

Państwo musi skoncentrować się na zapewnieniu e-usług adekwatnych do realnych potrzeb, zgłaszanych przez obywateli i przedsiębiorców. Cyfryzacja administracji ma polegać na oszczędności czasu i pieniędzy zarówno po stronie korzystających z usług publicznych jak również samej administracji wszystkich szczebli. Uruchomienie stałych dwustronnych kontaktów z obywatelami i przedsiębiorcami jako klientami administracji publicznej oraz jednostek świadczących usługi publiczne to najważniejsze zadanie umożliwiające zbudowanie współpracy przy identyfikowaniu potrzeb, definiowaniu planów, realizacji i ocenie poszczególnych działań. Administracja musi wsłuchiwać się w głos klientów i dbać o ich wysoki poziom satysfakcji tak, jak robi to biznes w warunkach konkurencyjnego rynku. E-usługi nie mają przenosić papierowych procedur biurokratycznych w sferę cyfrową („e-pismo”, „e-wniosek”), ale realnie upraszczać i maksymalnie automatyzować procesy załatwiania spraw.

– Jeden portal informacji i usług administracji rządowej

Państwo polskie jest jedno, administracja w oczach obywatela musi stanowić całość. Obywatel czy przedsiębiorca, który szuka informacji dotyczącej administracji rządowej będzie miał do dyspozycji jedną stronę internetową, gdzie szybko odnajdzie wszelkie potrzebne informacje, w tym także te obecnie zawarte w Biuletynach Informacji Publicznej (BIP), jak i e-usługi, prezentowane w jednolity i ustandaryzowany sposób. Pozwoli to jednocześnie na znaczne zmniejszenie kosztów utrzymywania, zarządzania i budowania niezależnych serwisów internetowych poszczególnych jednostek administracji państwowej. Należy stworzyć jeden zunifikowany i przejrzysty portal informacyjno-usługowy całej administracji rządowej na wzór brytyjski i amerykański. Ma on mieć jeden adres internetowy łatwy do zapamiętania dla każdego, jak po prostu GOV.pl. Będzie to miejsce zawierające informacje ważne dla obywateli obejmujące działania KPRM, poszczególnych resortów oraz wojewodów, a także informacje o ważnych dla obywateli sprawach urzędowych, przywilejach, świadczeniach i obowiązkach. Informacje będą pisane prostym językiem zrozumiałym dla każdego obywatela, niezależnie od wykształcenia i miejsca zamieszkania. W ramach działań zmierzających do ujednoczenia sposobu prezentacji informacji będących w posiadaniu administracji publicznej, podjęte zostaną prace mające na celu umożliwienie wykorzystania zgromadzonych informacji w ramach zasad otwartości danych publicznych (ang. Open Public Data).

– Brama do usług

W tym samym miejscu, w oparciu o dotychczasowe portale obywatel.gov.pl i ePUAP, będzie rozwijana jedna brama wejściowa do wszystkich usług administracji publicznej. Dziś mamy ponad 4300 serwisów internetowych e-administracji, zaś każda e-usługa działa w innym schemacie. Obywatel nie potrafi odnaleźć się w tym gąszczu. Koszty budowy i utrzymywania tak dużej ilości rozproszonych serwisów (często dublujących się usług) są niezmiernie

wysokie, a wartość użytkowa takiej architektury jest niska. Usługi cyfrowe rejestracji pojazdu, wyrobienia dowodu osobistego czy uzyskania zasiłku muszą mieć jednolity standard wizualny i spójny, przyjazny schemat działania. Trzeba też skończyć z fikcją e-usług, które polegają jedynie na wysyłaniu elektronicznych wniosków i pism do urzędu. Rządowy portal e-usług będzie rozwijał tylko te, które automatyzują procesy i dostarczają wynik lub korzyść dla obywatela automatycznie – natychmiast i z jak najmniejszym udziałem urzędnika. Zostaną zapewnione m.in. elektroniczne usługi dla rodzin, uzyskania świadczeń, możliwość elektronicznego uzyskania dowodu osobistego, odpisu aktu stanu cywilnego, zapłacenia mandatu lub innej opłaty, uzyskania dostępu do informacji o punktach karnych, powiadomień o ważnych terminach i in. Dla zapewnienia możliwości korzystania z e-usług administracji w trybie ciągłym (365x24x7) podjęte zostaną działania mające na celu zapewnienie niezbędnej niezawodności i dostępności systemu ePUAP oraz systemów powiązanych. Osobną kwestią wymagającą pilnego uregulowania jest zagadnienie płatności elektronicznych za czynności e-administracji. Brak takich regulacji ogranicza możliwości rozwoju e-usług, dlatego MC będzie traktowało tę kwestię jako priorytetową.

Zintegrowanie i rozwój rejestrów państwowych

Sprawny i referencyjny System Rejestrów Państwowych (SRP) - PESEL, dowody osobiste (RDO), akta stanu cywilnego (BUSC) - to podstawa funkcjonowania nowoczesnego państwa. Dziś SRP to największy aktualizowany na żywo, wewnętrznie zintegrowany cyfrowy organizm w Polsce. Powinien on być podstawą dla rozwoju usług nowoczesnej e-administracji. Kolejne kluczowe rejestry państwowe – funkcjonujące niezależnie - powinny być systematycznie dołączane do SRP bądź komunikować się z nimi on-line dla zapewnienia wymiany danych, możliwie w czasie rzeczywistym. E-usługi tworzone w poszczególnych resortach i obsługiwane przez nie systemy dziedziczone powinny nie tylko posiadać jednolity interfejs, ale także korzystać z baz danych poszczególnych rejestrów. Taka architektura rejestrów i e-usług zapewni spójność danych i zdejmie z obywateli ciężar podawania i dokumentowania dziesiątki razy tych samych informacji na swój temat. W efekcie przyniesie znaczne oszczędności i zwiększy szybkość obsługi spraw urzędowych. W najbliższym okresie należy zintegrować z SRP system paszportowy (Paszportowy System Informacyjny), który jest obecnie jedynym systemem obszaru ewidencji ludności pozostającym poza SRP. W ten sposób zostanie też zapewniony dostęp do kluczowych spraw urzędowych dla Polaków mieszkających za granicą poprzez placówki dyplomatyczne. Integracja ta wpłynie również na szybkość działania, spójność i poprawność danych oraz znaczne obniżenie kosztów utrzymywania rejestrów państwowych. Zapewnienie dostępu do SRP w placówkach dyplomatycznych pozwoli na świadczenie polskim obywatelom usług z zakresu ewidencji ludności (jak wyrobienie dowodu osobistego, czy odpisy dokumentów stanu cywilnego) również poza granicami kraju. Z wyjątkiem kluczowych rejestrów państwowych, pełniących funkcję referencyjną, pozostałe systemy będą budowane jako rozwiązania modułarne. Dla zapewnienia możliwości budowy rozwiązań modułarnych, systemy referencyjne zostaną uzupełnione o funkcjonalności udostępniania danych oraz zapewniona zostanie ich niezawodność i redundancja na wymaganym poziomie. Przy tworzeniu nowych rozwiązań informatycznych, finansowanych przez administrację, wymagane będzie zachowanie otwartości architektonicznej (unikanie budowy rozwiązań monolitycznych), serwisowalności wytworzonego oprogramowania (dla unikania uzależnienia od konkretnego dostawcy), a

także w miarę możliwości udostępnienia wytworzonego oprogramowania w formule open-source.

– Przyjęcie jednolitego standardu cyfrowej identyfikacji obywateli

Należy wprowadzić jednolity i bezpieczny standard identyfikacji obywateli (eID) w systemach e-usług administracji publicznej. Obywatele muszą jak najszybciej uzyskać możliwość elektronicznego potwierdzenia swojej tożsamości w kontakcie z administracją. Dotychczasowa jakość i tempo rozpowszechniania podpisu elektronicznego i Profilu Zaufanego (obecnie element systemu ePUAP) są dalece niewystarczające. Wyżej wymienione rozwiązanie oparte zostanie o nowy, usprawniony technicznie Profil Zaufany wymagający docelowo weryfikacji opartej na wymaganiach rozporządzenia eIDAS. Aby przyspieszyć rozpowszechnienie Profilu Zaufanego, zostanie zapewniona łatwa możliwość uzyskania go przy okazji załatwiania najpopularniejszych spraw urzędowych. Rozważana jest możliwość wykorzystania systemów i kanałów usługodawców komercyjnych do przyspieszenia upowszechnienia elektronicznej identyfikacji obywateli a zarazem budowy bramy, także mobilnej, do różnych usług (bankowych, finansowych, administracji, służby zdrowia oraz innych usług użyteczności publicznej). W kontekście cyfrowej identyfikacji obywateli będziemy rozważać powrót do koncepcji dowodu osobistego z warstwą elektroniczną (funkcjonującego obecnie już w 26 państwach Europy) jako nowoczesnego rozwiązania identyfikacji obywateli, posiadającego następujące funkcjonalności: identyfikacja, uwierzytelnianie, podpis elektroniczny, dokument podróżny zgodny z ICAO, ew. ratunkowe dane medyczne, czy biometrię. Możliwe będzie także zastąpienie wybranym eID różnych kart dostępu funkcjonujących obecnie w przestrzeni usług publicznych. Ze względu na opóźnienie wdrożenia, w stosunku do innych krajów europejskich, dowodu osobistego z warstwą elektroniczną, równoległe do prac nad jego wprowadzeniem przeanalizowane zostaną rozwiązania wprowadzone w ostatnich latach zarówno w Europie, jak i na świecie. Korzystając z doświadczeń innych państw w tym zakresie zapewnimy, że cyfrowy identyfikator obywatela będzie posiadał możliwości bezpiecznej aktualizacji usług, do których będzie mógł zostać wykorzystany.

– Zapewnienie bezpiecznego dostępu do sieci oraz usług e-administracji

Obszar bezpieczeństwa obywateli (również w sieci Internet) powinien być stawiany na równi z ochroną militarną kraju. Ochrona cywilnej cyberprzestrzeni RP jest jednym z głównych priorytetów i prerogatyw ministra cyfryzacji, jednak do tej pory nie zbudowano w strukturach MC silnego ośrodka koordynującego ten niezmiernie istotny obszar nowoczesnej gospodarki, wpływający bezpośrednio na bezpieczeństwo obywateli oraz przedsiębiorców. W sieci Internet coraz częściej dochodzi do naruszania ekonomicznych praw obywateli i przejmowania ich wrażliwych danych – należy temu skutecznie przeciwdziałać. Opracowany w UE projekt dyrektywy NIS, nad którą prace zakończą się w połowie roku 2016 - kładzie silny akcent na obszar cyberbezpieczeństwa. Nie czekając jednak na wdrożenie tej dyrektywy niezbędne jest zbudowanie minimalnych warunków ochrony cyberprzestrzeni poprzez powołanie w administracji państwowej zespołów reagowania na incydenty komputerowe, powołanie w MC Ośrodka Koordynacji Działań związanych z ochroną cyberprzestrzeni zgodnie z zaleceniem NIK do czasu wdrożenia docelowych struktur,

uzupełnienie Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego o zagrożenia związane z cyberbezpieczeństwem jak również opracowanie i wdrożenie Strategii Ochrony Cyberprzestrzeni Państwa. Kwestie cyberbezpieczeństwa MC definiuje szeroko jako obejmujące ochronę poufności informacji, ciągłości działania systemów informatycznych, ciągłości działania systemów wspieranych rozwiązaniami cyfrowymi (w tym np. w zakresie wykorzystania Internetu Rzeczy przy budowie tzw. Inteligentnych Miast, czy cyfrowej ochrony infrastruktury krytycznej), a także ochrony prywatności obywateli zarówno w publicznej przestrzeni Internet (w zakresie w jakim państwo ma na to wpływ), jak również w zakresie danych gromadzonych przez administrację publiczną. We wszystkich tych wymiarach podjęte zostaną działania zmierzające do podwyższenia poziomu bezpieczeństwa obywateli.

– Inwentaryzacja i monitorowanie systemów e-administracji

Od wielu lat nie mamy przeprowadzonej rzetelnej inwentaryzacji systemów e-administracji. W efekcie nie wiemy realnie, czym dysponujemy, jakie potrzeby są zidentyfikowane, czego brakuje oraz czego oczekują obywatele i przedsiębiorcy. Przygotowanie inwentaryzacji systemów e-administracji (oraz ich stały monitoring – szczególnie w zakresie kosztów utrzymania oraz funkcjonalności i wykorzystania) to niezbędny element strategii rozwoju polskiej e-administracji i gospodarowania środkami publicznymi. Oprócz inwentaryzacji składników majątku e-administracji (w tym utworzenia repozytorium kodów źródłowych, **dokumentacji** oraz praw własności intelektualnej), podjęte zostaną działania zmierzające do inwentaryzacji i standaryzacji świadczonych usług oraz inwentaryzacji i udostępnienia gromadzonych danych. W zakresie monitoringu oraz zwiększenia efektywności wykorzystania zaplecza ICT polskiej administracji należy rozważyć możliwość współużytkowania przez mniejsze podmioty administracji państwowej, elementów infrastruktury teleinformatycznej, co zdecydowanie wpłynie na zwiększenie bezpieczeństwa i obniżenie kosztów utrzymywania. W kolejnej fazie trzeba rozważyć świadczenie w architekturze chmury obliczeniowej bardziej zaawansowanych usług - jak współdzielenie mocy obliczeniowej, czy dostarczenie funkcjonalności serwerów aplikacji, co w praktyce wyeliminuje konieczność utrzymywania i tym samym dublowania drogich służb informatycznych w wielu lokalizacjach. Docelowym kierunkiem powinno być zbudowanie ponadresortowej bazy analitycznej, której celem będzie integracja zasobów informacyjnych z różnych źródeł. Administracja publiczna podejmująca strategiczne decyzje odnośnie obywateli i przedsiębiorców, musi wykorzystywać nowoczesne technologie wspierające ten proces, opierając się na możliwie najbardziej precyzyjnych informacjach. Systematyczne analizowanie i opracowywanie danych to element niezbędny do efektywnego działania państwa i podejmowania racjonalnych decyzji. Reagowanie władzy w czasie rzeczywistym – to jeden z kilku podstawowych trendów prognozowanych na najbliższą dekadę m.in. przez specjalistów World Economic Forum, które wyznaczą kierunek transformacji działań rządowych z pełnym wykorzystaniem najnowszych technologii w procesie właściwego podejmowania decyzji. Nowoczesne rozwiązania gromadzenia i przetwarzania danych typu big-data, business-intelligence czy tzw. kokpity managerskie – od lat wykorzystywane przez biznes w procesie podejmowania decyzji strategicznych - powinny być równie szeroko stosowane w administracji publicznej, wykorzystując dane gromadzone przez samą administrację oraz podlegające jej jednostki (przedsiębiorstwa, instytuty badawcze, agencje), a także publicznie dostępne dane innych podmiotów.

Wdrożenie ładu organizacyjno-decyzyjnego

Dotychczasowe rozproszenie decyzyjności, instytucji informatycznych poszczególnych resortów, instytutów badawczych i innych jednostek nie pozwalało na efektywne zarządzanie procesem cyfryzacji. Powyższa struktura wpływała negatywnie na czas budowy dużych systemów informatycznych oraz wysokie koszty ich produkcji, przy małej efektywności dla obywatela. Należy je skoordynować, a w miarę potrzeb połączyć lub zlikwidować dublujące się działania - co zdecydowanie wpłynie na poprawę efektywności zarządzania, niższe koszty oraz znacznie wyższą jakość ich produktów i większą zdolność do wspierania administracji w procesie transformacji. Koordynacja działań w obszarze cyfryzacji dotyczyć będzie nie tylko relacji międzyresortowych, ale także współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami i stowarzyszeniami krajowymi, strukturami unijnymi i innymi organizacjami międzynarodowymi odpowiedzialnymi za obszar cyfryzacji, a także przedsiębiorcami w zakresie tworzenia centrów kompetencyjnych w modelu partnerstwa publiczno-prywatnego.

Rozwiązania instytucjonalne – budowa struktury koordynacyjnej

Dla budowy struktur koordynacyjnych w cyfryzacji administracji konieczne jest zdecydowane wzmocnienie roli KRMC zarówno w zakresie opiniowania nowych projektów informatycznych zgłaszanych przez administrację centralną oraz regionalną, jak i opiniowanie projektów legislacyjnych i strategicznych, z obszaru szeroko rozumianej cyfryzacji kraju. Wymaganie pozytywnej opinii KRMC przed uruchamianiem nowych projektów administracji państwowej pozwoli ministrowi cyfryzacji na spójne monitorowanie oraz zarządzanie informatyzacją Polski. Muszą być wskazane klarowne cele strategiczne informatyzacji, na podstawie których będą oceniane projekty. Niezbędny jest też jednolity standard oceny projektów w fazie planowania, a także ich realizacji. Punktem wyjścia projektów mają być przede wszystkim konkretnie zdiagnozowane i zbadanie potrzeby obywateli oraz przedsiębiorców. Mają też zawierać mierzalne wskaźniki efektywności planowanych rozwiązań, na podstawie których będzie można oceniać realną, a nie propagandową korzyść projektu. Muszą wreszcie zawierać szacunki całkowitych kosztów związanych z istnieniem tworzonych systemów, a nie tylko budżet na jego powstanie. Powyższa zasada powinna dotyczyć zarówno projektów realizowanych ze środków własnych, jak i ze środków unijnych. W przypadku środków UE, należy wpisać do kryteriów formalnych projektów operacyjnych obowiązek posiadania pozytywnej opinii KRMC. Projekty o kluczowym znaczeniu dla informatyzacji i cyfryzacji administracji publicznej oraz działania z tego obszaru w znaczącym dofinansowywane ze środków UE, będą podlegały koordynacji i monitorowaniu przez MC. Proces ten odbywać się będzie w ramach wspólnego portfela programów i projektów, w tym także możliwości bezpośredniej ingerencji służb MC w przypadku znaczących odchyłeń od zakładanego przebiegu projektu. W celu realizacji tego zadania powołana zostanie dedykowana struktura koordynująca.

Wypracowanie Linii Współpracy na styku Rząd-Samorząd

Otwarta i efektywna współpraca na styku administracji centralnej i jednostek samorządu terytorialnego (JST) jest kluczowa dla osiągnięcia wspólnego celu, którym jest budowa sprawnej i nowoczesnej elektronicznej administracji przyjaznej dla obywatela. Wypracowanie dobrego modelu pracy oraz transparentnych kontaktów jest niezmiernie istotne dla rozwoju polskiej gospodarki opartej o wiedzę, wykorzystywaniu nowoczesnych technologii, innowacyjności oraz szeroko rozumianych korzyści płynących z budowy tzw. społeczeństwa informacyjnego. Zakres współpracy ma służyć określeniu linii demarkacyjnej pomiędzy JST a rządem w podejmowaniu projektów cyfrowych o charakterze lokalnym, regionalnym i krajowym przy zachowaniu pełnej synergii oraz interoperacyjności w zakresie efektywnego wykorzystania zasobów infrastrukturalnych, sprzętowych, czy systemowych. Konieczne jest w szczególności pilne zapewnienie współpracy administracji centralnej i regionalnej w celu uruchomienia wspólnych programów, np. w dziedzinie wsparcia edukacji w technologii TIK z wykorzystaniem np. środków z PO WER, a także w celu uniknięcia problemów z dublowaniem wydatków na poszczególne systemy a następnie braku interoperacyjności pomiędzy systemami centralnymi a regionalnymi.

– **Rozwój centrów przetwarzania danych e-administracji**

Niezbędna jest szczegółowa inwentaryzacja możliwości technicznych centrów przetwarzania danych oraz efektywnego wykorzystania istniejącej infrastruktury sprzętowej (ICT) posiadanej przez administrację państwową. Wszystkie systemy będące w gestii ministra cyfryzacji będą utrzymywane na zintegrowanej infrastrukturze serwerowej, zostaną także zapewnione centra zapasowe dla systemów o znaczeniu strategicznym. Obecnie Minister Cyfryzacji dysponuje przekazaną przez MSWiA Zintegrowaną Infrastrukturą Rejestrów (ZIR), która obsługuje m.in. SRP, CEPiK, CEWiUDP, czy obywatel.gov.pl. Konieczne jest przeniesienie wszystkich systemów Ministra Cyfryzacji (w tym m.in. ePUAP oraz Centrum Certyfikacji) na ZIR oraz w dłuższej perspektywie rozbudowa zaplecza ZIR o dodatkowe centra przetwarzania danych (z wykorzystaniem istniejących obiektów należących do jednostek publicznych). Jest to niezbędny element podnoszący zarówno bezpieczeństwo, gwarancję ciągłości pracy, jak i znacznie obniżający koszty utrzymywania rozproszonej infrastruktury w wielu lokalizacjach, przy jednoczesnym zwiększeniu stopnia efektywnego wykorzystania zarówno powierzchni technicznej centrów, sprzętu oraz wykwalifikowanego personelu. Analogiczne mechanizmy muszą być wdrożone i zastosowane wobec wszystkich innych systemów i zasobów danych znajdujących się w posiadaniu całej administracji. Celem MC jest także zintegrowanie infrastruktury przetwarzania danych e-administracji za pośrednictwem wydajnej oraz niezawodnej infrastruktury teletransmisyjnej. Równie ważnym działaniem będzie stworzenie warunków umożliwiających dostęp do usług e-administracji wszystkim obywatelom niezależnie od miejsca zamieszkania (likwidacja tzw. "białych plam").

– **Podnoszenie kompetencji po stronie administracji**

Problem wysoko kwalifikowanych kadr po stronie administracji publicznej w obszarze nowoczesnych technologii ICT jest sygnalizowany od wielu lat. Należy zdobywać kompetencje, które pozwolą na skuteczne zamawianie, nadzór nad projektami oraz odbiór odpowiednich rozwiązań i technologii, a także w zakresie utrzymywania kluczowych systemów e-administracji. Należy jednocześnie położyć nacisk na to, że kompetencje

cyfrowe administracji nie mogą ograniczać się do sfery czysto technicznej. Technologia nie jest celem samym w sobie. Administracja musi zdobyć kompetencje w praktycznym stosowaniu technologii cyfrowych, tak by odpowiadać na realne potrzeby, niwelować bariery, upraszczać procesy i zmniejszać koszty funkcjonowania. Istotnym elementem w zakresie kompetencji jest realizowanie audytów, analiz i konsultacji (ze szczególnym uwzględnieniem oceny technicznej i ekonomicznej projektów przekazywanych do opiniowania KRMC). Takim wyspecjalizowanym ośrodkiem działającym na zlecenie ministra cyfryzacji będą: zintegrowany instytut cyfryzacji (powstały z połączenia podległych MC instytutów) oraz COI, w nowej formule prawnej, które dodatkowo mogą obsługiwać również obszar jednolitej cyfrowej identyfikacji (np. Profil Zaufany) oraz realizować budowę i rozwój centrum certyfikacji.

BIP - Biuletyn Informacji Publicznej

Informacje o usługach urzędowych w BIP zostaną uproszczone i przeniesione do opisanej wyżej części usługowo-informacyjnej jednolitego portalu państwa. Dla pozostałych informacji o działaniu urzędów powstanie jeden zbiorczy dział biuletynu informacji publicznej zbudowany na bazie istniejących i rozproszonych serwisów BIP. Dziś na 70 tys. podmiotów, tylko 15 tys. z nich publikuje jakiekolwiek informacje poprzez Stronę Główną Biuletynu Informacji Publicznej (SGBIP). Scentralizowany System Dostępu do Informacji Publicznej (SSDIP) to ponad 930 stron internetowych zakresu biuletynu informacji publicznej. Istnieje dodatkowo mało sprawne Centralne Repozytorium Informacji Publicznej (CRIP) pod adresem danepubliczne.gov.pl i wiele innych osobnych baz danych, w tym także wyspecjalizowane serwisy zarządcze budowane przez poszczególne resorty. Gromadzone informacje są niespójne, niepełne, nieaktualne, a ich zestawienia i analiza praktycznie niemożliwa. Wszelkie podmioty publiczne będą zobowiązane do publikacji i aktualizacji informacji w jednolity, ustandaryzowany i czytelny sposób. Zostanie także udostępniony interfejs komunikacyjny (API), który będzie pozwalał na łatwe przetwarzanie tych informacji w systemach i aplikacjach podmiotów trzecich (obywateli, firm, organizacji pozarządowych). Integracja powinna objąć także niewykorzystywany obecnie serwis konsultacje.gov.pl, który ożywi się dzięki zastosowaniu jednolitego standardu konsultacji, publikacji i gromadzenia informacji o rządowym procesie legislacyjnym.

Przyjęcie standardu elektronicznego obiegu dokumentów w administracji

Sprawny elektroniczny obieg dokumentów to warunek efektywnych i oszczędnych systemów e-administracji państwowej. Należy wypracować i przyjąć jednolity standard bezpiecznego systemu elektronicznego zarządzania dokumentami rozwijanego i wspieranego przez państwo, umożliwiając jednocześnie ich współpracę z systemami komercyjnymi pod warunkiem ich pełnej interoperacyjności. Obecnie administracja wspiera dwa systemy: EZD (PUW) oraz eDok (COI). W celu wybrania stosowanego systemu zostanie przeprowadzona rzetelna ocena obu systemów w oparciu o analizę merytoryczną, potencjał rozwojowy, technologię oraz udział w rynku i na tej podstawie zostanie wybrany wiodący system, który będzie wspierany przez państwo. W następnym kroku zostanie przeprowadzone dokładne badanie ewaluacyjne w szczególności związane z interoperacyjnością z systemami zewnętrznymi (e-Podpisem, ePUAP). Zostanie także przeprowadzana analiza obecnej

instrukcji kancelaryjnej. Zostaną zaproponowane zmiany, które znacznie uprościć zasady elektronicznego obiegu dokumentów i zapewnią urzędom większe korzyści z rezygnacji z papieru i przechodzenia na system elektroniczny. W kontekście elektronicznego obiegu dokumentów przeprowadzimy również analizę pod kątem zaproponowania standardu systemu/ów FK (fakturujących) dla administracji – co pozwoli również na oszczędności w zakresie wdrożeń, wsparcia technicznego oraz w szczególności agregacji i analizy danych. W pierwszej kolejności celem standaryzacji jest usprawnienie procesów wewnętrznych administracji, a tym samym skrócenie czasu rozpatrywania spraw, jednak docelowo system elektronicznego zarządzania dokumentami powinien przekształcić się w otwarty system wymiany informacji nie tylko w ramach administracji, ale także na styku z innymi podmiotami, w tym w zakresie udostępniania informacji publicznej. Dla zapewnienia maksymalnej efektywności rozwoju tego rozwiązania przeanalizowana zostanie możliwość pełnego lub częściowego udostępnienia publicznego w formule open-source.

– Zwiększenie efektywności wydatkowania środków z POPC 2014-2020

Należy zwiększyć efektywność wydatkowania środków z Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (POPC) we wszystkich 3 osiach priorytetowych – zarówno w zakresie budowy szerokopasmowego Internetu, budowy sprawnej e-administracji, jak i nabywania tzw. kompetencji miękkich (umiejętności). Jest to ostatni program operacyjny w tej formule. Obecne mechanizmy wyboru projektów nie umożliwiają optymalizacji, wyboru i realizacji projektów strategicznych. W ramach POPC dysponujemy środkami wysokości blisko 10 miliardów złotych, przy znacznie większych potrzebach – zatem zwiększenie efektywności tych środków jest absolutnie kluczowe dla maksymalizacji efektu dźwigni finansowej. Konieczne jest także zaplanowanie od nowa wydatków na cele osi 3, związanej z budową kompetencji cyfrowych. Oś ta nie gwarantuje wysokiej wartości dodanej dla poszczególnych beneficjentów, społeczeństwa i celów publicznych. Zamierzamy postawić na wspieranie kompetencji cyfrowych ściśle powiązanych z innymi strategicznymi celami państwa w obszarze edukacji i nauki. Nowa strategia i harmonogram wdrażania POPC zostaną opublikowane odrębnie.

– Konsultacje społeczne oraz udział społeczny w procesie legislacyjnym

Elektroniczne konsultacje społeczne to element nowoczesnego i otwartego państwa. Konieczne jest reaktywowanie portalu konsultacje.gov.pl dla konsultacji w obrębie całej administracji państwowej i wykorzystywanie go jako jedyne wiarygodnego źródła wiedzy o procesie konsultacyjnym i jego przebiegu. Na portalu tym zamieszczane będą dokumenty legislacyjne i strategiczne rządu utworzone w otwartym standardzie struktury danych XML. Zostaną na nim również udostępnione narzędzia wykorzystujące standard XML dla potrzeb konsultacji międzyresortowych, publicznych, ponownego użytkowania informacji publicznej oraz monitorowania dalszego ciągu procesu legislacyjnego, bez utraty warstwy informacyjnej i strukturalnej dokumentu oraz wszystkich elementów dodawanych na każdym etapie procesu. Konsultacje.gov.pl powinny być elementem BIP. Konieczne jest także wzmocnienie znaczenia i efektywności RdC jako ciała konsultacyjnego i doradczego ministra cyfryzacji (składającego się z przedstawicieli nauki, rynku, administracji i NGO's) w celu wypracowywania rekomendacji i zaleceń na bazie obserwacji rynku, trendów światowych,

przewidywanych kierunków legislacyjnych i strategicznych w zakresie branży ICT oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Członkowie RdC wspierają swoją wiedzą oraz doświadczeniem MC oraz KRMC, stanowiąc bardzo ważny element kontaktu z rynkiem, wsparcia procesu konsultacji społecznych oraz demokratyzacji procesu cyfryzacji kraju. Docelowo, zgodnie ze światowymi trendami w tym zakresie, MC będzie dążyło do rozszerzenia współpracy z obywatelami, organizacjami, stowarzyszeniami i przedsiębiorcami, także poza zakres zmian legislacyjnych, tworząc platformę do współuczestniczenia w definiowaniu, planowaniu i tworzeniu nowych usług cyfrowego państwa.

Cyfrowa edukacja społeczeństwa

Administracja rządowa i samorządowa realizuje szereg działań na rzecz e-administracji i wprowadzania e-usług dla obywateli. Jednocześnie odsetek osób aktywnie korzystających z nich pozostaje zbyt mały. Jedną z istotnych przyczyn tego stanu rzeczy jest niski poziom kompetencji cyfrowych, przynajmniej w niektórych grupach społecznych, a także brak wiedzy o usługach e-administracji. Obecny odsetek osób powyżej 50 roku życia niekorzystających z usług e-administracji, stawia nas na jednej z najniższych pozycji w Europie. Co gorsza ta część obywateli deklaruje, brak potrzeby korzystania z sieci. W efekcie osoby te tracą możliwość korzystania z e-usług publicznych np. w zakresie ochrony zdrowia, poszukiwania miejsc pracy, a także możliwości podnoszenia swoich kwalifikacji na drodze elektronicznej. MC docenia rangę tego problemu, jednocześnie jednak w znacznej mierze wykracza on poza jego kompetencje. W ramach prowadzonych działań i nadzorowanych projektów wdrażania nowych systemów zadbamy o zapewnienie dedykowanej części funduszy na edukację w zakresie korzystania z tych rozwiązań przez obywateli. Zapewnimy także, efektywny przepływ informacji w ramach struktur administracji, dotyczącej dostępnych środków, które mogą być przeznaczone na edukację cyfrową, a które znajdują się w dyspozycji różnych instytucji życia publicznego w Polsce, w tym programach UE.

Zwiększenie skuteczności działań Polski w zakresie ICT zarówno w instytucjach UE, jak i innych instytucjach międzynarodowych

Na chwilę obecną blisko 75% prawa (również w zakresie ICT) tworzone jest w Unii Europejskiej. W drugiej połowie 2016 roku – za prezydencji słowackiej – spodziewana jest bardzo duża ilość aktów legislacyjnych związanych z Jednolitym Rynkiem Cyfrowym. Musimy zdecydowanie zwiększyć naszą obecność i aktywność na forum wszelkich gremiów EU (Rada Europejska, Komisja Europejska, Parlament Europejski oraz gremia eksperckie i doradcze), tak jak robią to dziś największe gospodarki europejskie. W naszej ocenie interesy Polski obszaru cyfryzacji nie są wystarczająco silnie reprezentowane na forum europejskim. Nie tylko KE ale przede wszystkim nasze społeczeństwo i rynek oczekuje znacznego zwiększenia naszej aktywności, a nawet w zakresie niektórych tematów podejmowania się roli lidera – szczególnie, iż od lipca 2016 będziemy przewodzili grupie Wyszehradzkiej. Działania realizowane na poziomie unijnym powinny być inicjowane na jak najwcześniejszym etapie prac oraz opierać się na zasadzie promowania interesów najbardziej korzystnych z punktu widzenia polskiego obywatela i przedsiębiorcy. Mając powyższe na uwadze, jednym z priorytetów ministra cyfryzacji będzie aktywna i zdecydowana polityka wzmocniająca nasze

uczestnictwo w wypracowywaniu rozwiązań unijnych i międzynarodowym, kluczowych dla realizacji polskich interesów społecznych i gospodarczych.

Celem niniejszego dokumentu nie jest dezaktualizacja wcześniejszych opracowań strategicznych przygotowanych przez służby administracji, a jedynie wskazanie priorytetowych kierunków działań, które będą podejmowane przez MC w ramach prac rządu.